

ادبیات ، فنون عسکریه و بحیره ،
وتادیک و تجارت ، وزراعت و صنایع
و معارف و امور نافعه و اکثاجیه و فقراتدن
باحث مصور جریده در هر نوع خصوصیات
ایچون نشریه مدیری طاهر بکه مراجهت اولنور

ارتقا

(ارتقا) نك استانبول و طشره
ایچون بر سنه ۳۲
غروشدر . پوسته پولی مقبولدر .
صحائف بالجله ارباب قله آچیقدر . هر ای قلم
موتان یازه بیلیر . مرکزی باب عالی
جاده سنده « معلومات » اداره خانه سیدر .

(سلوا) تسميه اولنور . انكترده اقامت ايلديكم مدت ظرفنده اكثر يا قصيه من بورده بولنور ايدم . قصيه من بورده دن اوچ ميل اوزاقده واقع خاطر افسردكانه انبساط ورن باغلك وستانلرك اورتە سنده اسكي بر قبرستان واردرك حاوی اولديني مقابر اسكي انكيز جهده اسكي انكيز خطيله يازمش كنبه سندن اوچ درت عصرلق اولدقلى آكلاشيلور . قبرستانك زواری اكسك اولمز ايسه ده على العاده ايكنديدن صكره قصيه مذكوره اهايسندن عشق مناجيلير اومسرت بخش كوشه تهاى به قدر بر كزيتى اجرا ايتمه دن چكنمزلر . انكيزلر عندنده غایت محترم و آثار عتيقه دن عد اولنان قبرستان مذكوره ايراقدن كلان زوار اكسك مز مقابرى زيارت ايدر ايكن هر قبر اوسسته ايكي دانه چيچك وضع ايدرلر اشبو چيچكردن حصوله كلان ييغنديلر ايچنده انكتره شعر اسك مابه الاقيخارى اولان (غرى) نام شاعرك قبرى دخى بولنور . شاعر مومى اليه زوار طرفندن اوقدر حسن تلقى به مظهر اولمشدر كه كندوسنك يادكارى اوله رق ايكي آدم بوينده مرمردن معمول بر هيكل قبرستانك قوسنه وضع ايدلمشدر . هيكل من بورك هر طرفنده اسكي انكيز جهده اسكي خطيله بر منظومه عبرت افزا محكو كدر .

هر حالده ابنای مذكورك ايضاظه واسطه اوزن منظومه من بوره ي اصول افرنجيه سيله لسانمزه ترجمه نقل ايلدم :

كور غريبان

وداعيدركونك يا قلاشمى شام غريبانى چرا كه دن دورلر كن مواشى هپ غريبانه من ارمدين حزيندر عودتى پيران دهقنك بتله قوشلره مجا اولور اول دم بو ويرانه

۲

خروشان سويسو ظلمت جهان كوزدن نهان قالدی نگاهه كلز انس وجن بوشب هانكي يكا باقم سينكار بعض يرلده صباحى سازينى آلدی اوزاق بر يردن آواز جرس فلكده در پيم

۳

بر اسكى خانقاه اوستنده بوم خانمان ويران باقوب حمله چرخه بويله شكوا ايلور مردم كه چيقدن شهرلردن كوشه لرده اولشم نهان ينه تعقيب ايدر بيلم بى نيچون بى آدم

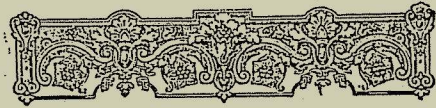
۴

بيوك بر باغه بگزير شو نيجه بيك سروك آلتنده لحدلرده اولان بيكار جه انسانلر يفتدينى اوپور ايچنده قانع اولمان كندى حياتده حسابه كليان خافيله كويك افنديسى

نسيم روح بخشك ، بيليك بونجه دبرلدی موفق اولدى قالدبرمه ، هپ بى اثر قالدی غريو و هپ هپ ووقلقك بونجه كوزلدی بو خلق ايتدى بيدار بويله ناله كن قالدی — مابعدى وار —

معارف انجمن اعضاسندن

على نصرت خان دهلوى

مقاله مخصوصه

{ فضيلت لسان ادبى }

— بكن نسخه مژدن مابعد —

بووقته قدر زمانمزه يازيلان بعض بر عباره كتابلر كى يازمغه آشمديغمدن منشيانه يازمقدن عجزى ذاتا اعتراف و قصورم ايچون اعتذار دخى ايدرم . وطن اصلم اولان قفقاسيه ده بولنديغمدن متبجه تقاضاى وقته كوره روس لسانيله و آنلرك قانون و قواعدى ايله باش كتابلرده بولنوب عمرمك الك مهم قسمى آنلرك اصول تحريرى ايچنده ضايع اوله رق بزم ايچون اصل الزم اولان لسان عثمانى ي حقيقه تحصيله قاصر قالدیغمدن طولايي جدا تأسف ايدرم .

آيت وحديتك ترجمه لرى بختنه كلنججه الى قلم طو تانلرك چوغى آنلرك تفسير و شرحه مقتدر اوليوب مطالعه و قنده فهم ايتديكى بر آيت وحديته تصادف ايتدكه غايته متأسف و سوخته دماغ اولديغندن كلال و ميلاله دوچار اولور و مطالعه سندن لذت و حلاوت بولمديغندن كاه نفسى خدمت و كاه مصنفه ملامت ايدر . و اكر مصنفلر مطالعه ايدنلرى قياس نفس ايدرلر ايسه عاجزه كوره بو قياس باطلدر . و بوكادليل اوله رق بر حكايه م واردركه آنك ذكرى مقامه مناسب كورلمشدر .

معلومدر كه بو حالده روسيه نك برنجه بيوك شهرلرنده (ووستوچنى فاقوليت) واردر . يعنى السنه شريقه تعليم اولان مكتبلىر . و آنلردن يتشان طالب عربى و فارسى و تركى لسانلرى اوزره يازوب اوقومقده و مرتبه كالمده اولمسهر بيله كندولرينه لازم اولان درجه ده كسب معلومات ايتدكه درلر . و اكثر يا سفقير و شهنيدلرى آنلردن ييارلر . هان مكتبدين اكمل تحصيل ايدنلردن بريى كه بنم ايله همجوار ايدى بر اقشام فقير خانه يه كلوب استانبولده طبع اولنان (مرآت كائنات) كتابنى دخى بر ابرجه كتوروش ايدى . آنك

برنجى جلد ينك ۴۳۳ نجى خيفه سنده برره نشان قويوب بندن سؤال ايتدى . اوده بو مطلب حقنده ايدى كه ييغمير ذيشامز (صاعم) افندمن حضرتلرى معراجدن مراجعتنده عرض دركاه ايتمشدر : « يارب هر سفر دن كلن كسسه نك كندى قومنه بر درلو ارغاني اولور اتمه بنم ارمغانم ندر ديدكه حق تعالى حضرتلرى بيسورديكه « بن آنلر ايچوم نه قدر كه معيشت ايدرلر و بن آنلر ايچونم قبرلرده و بن آنلر ايچونم نشرلرده . » مذكور شخصك قهر برندن معلوم اولورديكه كويا افندمن حضرتلرى امتى ايچون مخصوص بر نيجه شيلير هديه كتوروش ايتمش . بندن كرك دخى عرجه ده مهارتم اولمديغندن او آدمه قارشو عاجز و شرمنده اولدم . صكره آنك آرزوسيله بر خواجه يه زحمت و يروب ترجمه ايتدريم . ايشته مصنف مرحوم مذكور حديثك ترجمه سنى يازمش اولسيدى ؛ البته بويله بر كوچلك چكلمز ايدى . بونك ايچون تركيه كتاب محررلى بغايت مهم دركه بوقاروده يازيلان اسباب و مطالبه كوره حركت ايدلر و حضرت ملاى رومينك : « درميان كود كانم اى صنم لازم آمد كودكانه دم زيم » يعنى چوجقلىر آره سنده اولديغمدن لازم دركه چوجقلىر كى سويليم بيتى نظردن دور طوميه لر . تقرير بختنه كلنججه السنه شريقه يى عارف اولان روس محررلردن لازروف نام كسسه تركيه يازدينى بر كتابده عبارات غليظه و مخارج حروفه رعايت ايله مكمله ايدنلر حقنده بر خواجه نك عوامه سو .

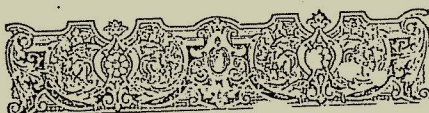
يلىكى سوزلرى دج ايدوب ذيلنده خواجه يه طعنه و تشنيع ايتمشدر . شويله كه : تركلردن بر قاچ كسسه يولده كيدر ايكن بولنردن برى خواجه ايتمش . بولنر استراحت ايچون برره قونه رق خواجه آتنى يوك كنارنده براغاجه باغلوب كنديسى نمازه مشغول اولور . بو ائساده آت آچلوب كيدر خواجه آتى طوتوب يوارنى بوله من . بونك اوزرينه ترك ارقداشنه خطاباً سويلركه : « شجرانا جرك تحت ظلمنده استراحت ايچون نزول ايتد . كده فرس مؤشك قرب فندن لجام منقطع اولمش آتنى بولدىمى ؟ » ترك خواجه يه باقارق برشى ا كلامز . خواجه بولكله لرى برايكى دفعه تكرر ايدر . بيجاره ترك ينه هيچ برشى فهم ايتمز خواجه نك اغزنه باقار طور . نهايت خواجه نك حدتتى

كوروب قورقوسندن تترمه كباشلار . خواجه يه خطاباً : « افندم حضرتلرى قولكز علم وفندن بى خبر اولديغمدن كلامكزى ا كلاياميورم » دير . خواجه ايسه غايت حركانه رك : « بى حيوان ! بن سمنك ايله تركيه قونوشيورم فر نكجه قونوشميورم نه ايچون بنم سوزلر بى ا كلايورسين ؟ » دير . زمانمزه عرب و فارسى لسانلرلى و آنلرك صرف و نحو قاعده لرلى لابقى ايله بيلمك بولنلرى تحصيل ايتمه سى و غيرت كوسترمك الحمد لله مالك دولت عليه ده بر كال ايسه ده اطراف و اكنافده اولان ملتداشلمز ايچون ذيلده يازيلان اسبابه كوره يوق حكمنده در . چونكه آنلردن چوغى آخر حكومتلرك تحت اداره سنده اولوب بو حكومات ايسه آنلرك تربيه لرينه تقيد ايتدكه و مدارس و مكاتب اسلاميه . لرينه رواج و برمك دكل بله فكر تخریب ايله باقمده ايدو كندن اهايلنك چوغى احوال عالمدن بى خبر و معارف عالمدن دخى بتون بتون بى بهره درلر . چونكه آنلرك صلابت دينيه و غيرت اسلاميه لرينه برديه جك يوقسه ده ايجلرنده معارفجه اوقومق و يازمغه مقتدر آدملىر غايته آذر و اتحاد مليت خصوصنده هر نه قدر در عليه ده طبع و نشر اولنان كتب و رسائلى و غرنه وسائر اخبار نامه لرى اوقومغه . شوقندلر ايسه لرده بوراده اولان يازيلرك اكثرى منشيانه عرب و فارسى لغتلى ايله بك قاريشق يازيلمش اولديغندن آنلردن لايقنجه استفاده دن محروم قاليرلر . بو ايسه ملت داشلمغه و آداب مروته منافيدر .

— مابعدى وار —

قفقاسيه مهاجرلردن و كرستان خاندانندن احمد بك زاده :

اسماعيل شليانى

ترجمه خواجه

ابن الفارض

— بكن نسخه مژدن مابعد —

اك مؤثر فريادر ؛ اك رقيق نوحات ، اك سوزشلى فغانلر دائما ابن فارضدن ايشيد . يلير ؛ كنديسى سكونت كرين ؛ ذوق آشنای وحدت اولديغندن ؛ اكثر اوقاتنى عالم تجروده ؛ هجر اواديلرده اصرار ايدرك فطرة حائر بولندينى طبيعت

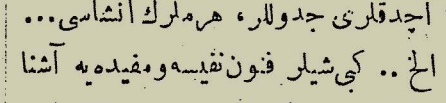
شاعرانه به مشاهده بدایع طبیعت ایل برقات
کشایش و برردی . کاه نیلک شطارت نما ،
نشو و فزا جریان آهنگی ؛ امواج آهسته
خرامنک امتداد استیلا بر دیکجی مجرای ذی
صفایی ؛ ابن فارضک انظار تجسس شمار-
ینی ؛ افکار بی قرارینی بی نهایت بر تماشای
عما ، بی پایان بر فضای جولان سوخ ایدر .
گاه مجرای نیلی تعقیب ایدر چه سینه اوزانوب
کیدن ؛ موقت بر فروه حضرای لطافتله
مستور بولنان جبال وتلاک مناظر
حزینانه سنی ؛ اشکال متغیرانه سنی نظر
تماشایه آلی ؛ غشی اولوردی . جولده
مصادف نظری اولان خدایی بابت بر چیچک
سامعه سنی الحان حزن آوریله تهیز ایدن
سجری بر قوش ؛ خفیف ؛ روحواز
آهنگارله چاغلان بر شلاله ، نیل کنارنده
وقفه کبر استغراق اوله رق بر سکونت
مبهوتانه ایله حزن حزن موال خوان
بر راعی ؛ ابن فارضک تهییج حساینه اک
کوزل اک طبعی اسباب مؤثره دن معدود
ایدی . ابن فارض عاشق ایدی . فیاض
قدرت آنی بک بیوک بر تجلی عشقه مظهر
بر اتمشیدی . کندیسنده غایت درین ؛ آلهی
بر ابتلای سودایه استعداد وقابلیت وار
ایدی . ابن فارض ؛ بهاری ؛ بهارک نفحات
روح پرورینه قارشی برخنده زمردین ایله
انکشاف ایدن خوش چیچکری ، چیچکاردن
طویلانه رق شو هیولای مظلم حیاتک جو-
لانکله هییتی اولان اعماق بیابانه قدر بر تحفه
شفاساز کی نشر ایتکه چالیشدینی انفاس
مشکینی بک سوردی . احتیاسات غرامنک
مضمون نوینداسنی بونلرک بوی نواز شکا-
وانه سنده طه یاردی . ابن فارض ایله بدایع
طبیعت آرمه سنده فطری بر مقتونیت روحیه ،
بر بجانست وجدان ، بر رابطه خفیه واردی
نظری اعماق غیر متماهیده والهانه طول-
شیر ؛ بر شب مقمرده کی کائناتک هیئت
حزینانه سنی دقتی جلب ایدر ؛ سماوی
بر طاقم حسیات علویه نك سبائقه تهییجیه
فستخمرای فضایه طوغرو شهر کشای
طیران اولور ؛ بدایع خلقتی ؛ خوارق
کائناتی ؛ احتشام طبیعتی والهانه پیش
نکاهندن امرار ایدر ؛ بوائنلرده قاب
عشق اعتیاد عارفانه لینه الهام اولنان اذواق
کونا کون محبت عائد بیک درلو علوی شعرلر
بر تائز کر به بخشایله منبع وجدان صفوت
نشانندن فوران ایلر ؛ رخسار کدر نشاری
لا آلی - رشحان سرشک ایله نالک اولور ؛
لوله غرامیان بواش بواش قلبه اظهار

بهاجمانه باشلار ؛ عشق انکیز ؛ - هوای
محبتله مالی بر طاقم خیالات سوداوی به دلار
کیدردی . بو خیالات لطیفه ایله فکری
برهای بلند پرواز کی دائما - دوش بردوش
اعتلا اولور ؛ ینه بو خیالات ؛ حس و ادراکی
شهر عالیجنابانه ربط ایدرک ریاض
حقیقه ایصال ایلر ؛ کوزل منظرلر ؛
علوی لوحلر ؛ دلفریب بدیعلر تماشا-
استیلا بر ، ینه بو خیالات مشام روحنه نقایس
روایح بخش ایدر ؛ سامعه احتیاساتنه
آلهی نعملر ؛ لاهوتی زمزمه لر دکله تیر
بتون موجودیت مادیه و معنویه سنی سمت
محبت ؛ قبله عشق ازلی به سوق و ارشاد
ایدر ؛ بوسایه کنه دیمی ده رفته رفته
هر کوزل شیک ؛ هر لطیف خیالک عاشقی
اولدینی کورر ، حس ایلر ؛ نهایت جذبات
تجلی محبت ؛ کافه حواسنی استیلا ایله تا
اعماق روحنه قدر اجرای تاثیر ایلردی .
- مابعدی وار -
نافذ باشا حیدری
نافذ

{ تاریخ عمومی تربیه اطفال }
- کچن نسخه مزدن مابعد -
موشیو « باروز » ک افکار و مطالعاتی
شوراده ختامبذر اولور ؛ نتیجه ، فکر
اطفاله تبعیت ، انلری حقایق احوالده
آرزولرینه ترک ایتک و منحصر آ پدرک
یادینی صنعتی اجرایه تشویق ایتمه مک
لازمدر . بحثه رجوع ایدلم .
نسائق مصریه به اساس وظیفه سنی
کورن اقوال حکمیه و مطالعات فلسفیه نك
بک آزی معلومدر ، علوم و فنونی ایدای
احتکارنده بولوندره ران رهاینه ، اقتدار
رفع ایدله مه سی ایچون معارف مصریه بی
اسرار و خفا یا پردلری آلتده پرورشیا
ایدلردی . حتی بو عادت یازیلر و اونجه به
قدر سرایت ایتش ایدی ؛ وهبائلرک
یازیلی بشقه ، « هیه و غلیف » دینلن
« محکوکات مقدسه » دن و عوامک
قوللاندینی خط عمومی « خط ملی » دن
عبارت ایدی . بو گروه عجیب ، دین
و شریعتی بیله اسرار غریبه و خفایای
رمزیه تحتنده مکتوز معمارلر ، لغزلر کی
تلقین ایدوب کندیلرینی بین الاهالی « معبود
ثانی » مقامنده طابندیرلردی . امرار
بیله بونلرک خدعه لرینه قسما واقف ایدی .

(موسی علیه السلام فرعونک کریمه سی
طرفندن تبی ایدلرکی وقت ، زمرد اشرافه
داخل اولمسنندن دولای ، بالجه علوم
مصریه دن تدریس ایدلش ایدی)
مصریون ، دهاطوغریسی رهاینه ،
فلسفه ، تاریخ ، تاریخ طبیعی ، طبابت ،
علم نجوم ، علم هیئت و سیمیه تدرسیله اشتغال
ایدلر ایدی . صوکنجی اولوق اوزره تعداد
ایدیلن وینلرنده رغبت فوق العاده به مظهر
اولان فن ، فن سیمیا بک زیاده نظر
اهمیتله تلقی ایدیلوردی ،
موسی علیه السلامک عصاسیله فرعونک
سحر بازلری میاننده کذران ارلان
مسابقت تاریخ مقدس صحیفه لرنده محرزدر .
بوسایه ده دکنکاری بیلانلر ، صوینی
قابه تحویل ، هر ایه فیرلاندقلری برلکن
صوینی یا غمور صورتنده یا غیرمغه ، الخ .
موفق اولورلردی .
معارف بو مرتبه بولدینی حالده
ینه مصر قدیم سککنه سی ، ناملرینی
الی لا بد تشهر ایدمه جک آثار مخله ترک
ایتمشلردر ، دیکلی طاشلر ، نیلدن اطرافه
آچدقلری جدوللر ، هر ملرک انشاسی . .
الخ . . کچیلر فنون نفیسه و مفیده آشنا
اولدقلرینه بر دلیل باهردر . هر ملرک انشاسی
چشم عبرتی حیران بر اقدینی شویله طور-
سون . بیکرجه سنه لر دینری ضدمات
دهر سینه کشا بولونه رق بک آز انقلابه
اوغرامسی جالب تعجبدر ؛ شو ضرب
مثل : (کل شی یخاف من الزمان والزمان
یحترز من الاهرام) مفادجه زمانک
دست تحری هر ملرک تأثیرده بک بطیانه
حرکت ایدیلور . اقالیم خاربه مخصوص
بر کوندوز صباخنده ، ساحل نیلده اهرام
مصره طوغری قطع مراحل ایدن بر
عرب ، تا اوزاقده بر ردای انجره آرقه .
سندن یواش یواش . منظم ، محتشم تراشیده ،
بحسب مثلثلرک هیئت اجماعیه سندن عبارت
بر کتبه عجیبه ظهورینی مشاهده ایدر .
- مابعدی وار -
مسعود رمزی

- اوراق و مکاتیب -
[حزیرانک سکرنجی کونی جقان (ثروت)
غزیه سنک یازاغنده یازیلری کوربان مفتی زاده
علی احسان افندی قارداشته] .
ترکجه به دأر
آرمه صره یازی یازوب کندینه فقیرجه
معلومات - طاهر بک مطبعه سنده طبع اولمشور

ارمغان ایتمکده بولندیغمز (ثروت)
غزیه سنک مایس ۱۵ سنه ۱۳۱۵ تاریخلی نسخه .
سند (غزیه او قویانلر) باشلانعلی
سوزلرمی کورمش و دقتله او قومشسکیز ؛
صوکرده هم بکنمشسکیز ، همده بعض
یرلرینه ایلشمشسکیز ؛ شوقدرکه بکنوب
بکنمه دیککیز ایچون سزه برشی دهیم ؛
برشی بکنوب بکنمه مک انسانک الله در ،
آکاکیمسه قاریشه ماز و قارشمق ایچونده
بر ماده یوقدر ؛ لیکن ایلشیدیککیز یرلری
جوابسزده براقهم چونکه تکریمه چوق
شکرلر اولسون ، بوکی شیلر جواب و برمه
قدرتم وار ، قدرتمز دکلر ؛ ماسزده جکسکیزکه
(مادامکه قدرتی بر آدمدیکیز ، بو آنه قدر
سوزلرمی ایچون جوابسز براقدیکیز ؟)
بنده دیرمه (ایشلرم چوق ، یا دجیم یوق ؛
بر قاج کره جواب یازمه ، یلتمدم ، المده دی
بتون یلتنشلرم فائده سز قالدی . نه یایم ،
اووقت جواب و بر مک نصیب دکلش ، شمدی
قسمت اولور !)
هر کس بیار و سزده بک اعلا بیلر سکیزکه
بر قومک دیلی حقنده یازیلان یازیلر ،
او قومک آکلا به جنی بولده یازماز سه ذرم قدر
فائده سنی کورله مز ، فائده سز شیلر اوغراشمق
ایسه عقللی آدملر ایچون عبندر ، بلکه ده
عبندر ! عقلی چوق آدملر فائده لی ،
کرکلی شیلرله اوغراشمق که عقلی آزا اولان
انسان اوغللری فائده لسنلر ؛ یوقسه اوله
قوری قوری اوغراشلردن هیچ رفائده
چیقماز . مثلاً : شمدی عریجه ، عجمجه ،
فرانسزجه بیلمه ین ترک قارداشلر مزه
استانبول ترکجه سیله یازلش کتابلری او قومتقه
چالشمق بکده ، عقلیجه بر حرکت صاییه ماز ،
زیرا اوزوالیلر سویملی استانبول لمرک او طابلی
ترکجه سنه یا باجیدرلر . بیلسه لر اعلا ، کوزل ؛
فقط بیلمه یوزلرکه !
درده بافکیزکه بوشیرین ، بو سویملی
استانبول ترکجه سنی ترک قارداشلر مزک
بولندقلری یرله قدر یایمق و آنلری نرم
کی یازی یازمغه ، قونوشمغه آلیشیدیرمق ده
کوج ! حتی دیه بیلیرمکه ممکن بیله اولماز .
- مابعدی وار -
محمد صارم
مدح
معلومات - طاهر بک مطبعه سنده طبع اولمشور